

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

LSS-kommitténs slutbetänkande Möjlighet att leva som andra. Ny lag om stöd och service för vissa personer med funktionsnedsättning (SOU 2007:77)

(Dnr S2008/7126/ST)

Södertälje kommuns ställningstagande till förslaget i dess helhet

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har yttrat sig över LSS-kommitténs slutbetänkande. SKL inleder sitt yttrande med att ta ställning för att staten bör ta hela ansvaret för beslut om och finansiering av LSS-verksamheten. Ett statligt huvudmannaskap för hela LSS är både önskvärt och möjligt att genomföra redan nu.

Södertälje kommun anser i likhet med SKL att hela LSS ska ha ett statligt huvudmannaskap redan nu.

4.1 Behövs LSS som rättighetslag?

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun har inga invändningar mot förslagen.

4.2 LSS – en lag om sociala tjänster

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun tillstyrker förslag 1-3. Södertälje kommun ser att det finns behov av reglering av skyddsåtgärder och ser positivt på att det görs en utredning. När det gäller förslag 4 bör det förtydligas vilka handläggningsregler som menas.

4.3 Vilka syften och mål ska lagen ha?

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun tillstyrker förslag 1. Södertälje kommun instämmer med SKL om att SoL inte bör kompletteras med en bestämmelse om goda levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning. Som kommittén konstaterat är det inte möjligt att precisera någon skillnad i kvalitetsnivå (goda

levnadsvillkor – skälig levnadsnivå) när det gäller andra insatser än ekonomiskt bistånd.

4.4 Personkretsen

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun har inga invändningar mot förslagen.

4.5 Ett barnperspektiv i LSS

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun tillstyrker förslagen men anser att registerkontroll bör gälla all personal som arbetar inom LSS-verksamhet och inte bara de som arbetar med barn. Södertälje kommun anser även att registerkontroll bör gälla vid anhöriganställning. Personer med funktionsnedsättning, både vuxna och barn, är en sårbar grupp när det gäller övergrepp och våld. Övergreppen upptäcks sällan eftersom brukaren många gånger är i en beroendesituation gentemot personal och/eller har svårt att kommunicera. Det är därför viktigt att det i förebyggande syfte görs registerkontroll på all personal.

5. Huvudmannaskap för stöd och service

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun tillstyrker förslag 2 och 3. I förslag 1 instämmer Södertälje kommun i SKL:s svar. Förslag 1 är ett steg i rätt riktning men huvudmannaskapet för hela LSS borde gå över till staten. Det finns en fortsatt gränsdragningsproblematik mellan huvudmännen utifrån den nya insatsen personlig service med boendestöd och personlig assistans. Kommunerna kommer inte att kunna påverka bedömningen av rätten till personlig assistans men blir ansvarig för de personer som försäkringskassan inte beviljar personlig assistans.

6.2 Reglering och ansvar

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun tillstyrker förslag 1 och 2. Södertälje kommun anser att Försäkringskassan har skyldighet att fatta interimistiska beslut och därmed blir förslag 3 överflödigt.

6.3 Behov

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun är positiv till att syftet med den personliga assistansen tydliggörs. Det finns risk att förslagen leder till kostnadsökningar för kommunerna – konsekvenser som bör beräknas och finansieras. Särskilt punkt 4 som innebär att kommunen tar över kostnaden för de individer som efter 21 års ålder förlorar sin rätt till personlig assistans.

När det gäller förslag 7 är det nödvändigt att det görs en konsekvensutredning där kommunerna genom SKL ges tillfälle att yttra sig.

Södertälje kommun har inga invändningar mot de övriga förslagen.

6.4 Utförande och kvalitet

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun tillstyrker förslag 1-5. I förslag 6 instämmer Södertälje kommun med SKL om att det är mycket tveksamt om en översyn för att vidga lagen är önskvärd. Frågan har inte analyserats tillräckligt av kommittén.

6.5 Ersättning

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun tillstyrker förslag 1, 2 och 4. Södertälje kommun avvisar förslag 3 eftersom detta handlar om en besparing för staten som till största delen drabbar kommunens ekonomi. En stor del av dessa kostnader som kommittén vill knyta till nettoprisindex (NPI) istället för löneutvecklingen är i normalfallet också personalkostnader. Schablonersättningen är redan idag för låg för att täcka kommunens kostnader. Förslag 5 motarbetar syftet med att öka möjligheten för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Sänks det schabloniserade timbeloppet, för att väga upp att de sociala avgifterna är lägre för ungdomar, försvinner incitamentet till att anställa ungdomar.

6.6 Tillsyn och kontroll

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun tillstyrker förslagen.

7.1 Övergripande frågor om kvalitet och kostnader

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun instämmer med skrivelsen från SKL. Det bör göras samma ändring i LSS som i SoL att socialnämnden får avvakta med beslut om bistånd till dess att den enskilde kan få tillgång till den leverantör hon eller han önskar. Det är inte rimligt att socialnämnden ska få sanktionsavgift när den enskilde medvetet tackar nej till insats i väntan på att plats ska bli ledig.

I förslag 4 vill förvaltningen uppmärksamma att LOV förutsätter ett mer förfinat ersättningssystem. Inom insatsen personlig assistans har Södertälje kommun sett att privata assistansgivare väljer bort de brukare som har större behov av stöd än vad som täcks av assistansomkostnaden. Omfattar LOV även kommunala LSS-insatser måste ersättningssystemet förfinas så att täckning ges även för dem som har behov av mycket stöd. Konsekvensen blir annars att de personer som har behov av mycket stöd inte kommer att ges möjlighet att välja utförare, utan blir hänvisad till det stöd som kommunen ger.

Södertälje kommun har inga invändningar mot övriga punkter i förslaget.

7.2 Insatser i annan kommun

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun tillstyrker förslagen men med invändningen att ett statligt huvudmannaskap över samtliga LSS-bostäder är att föredra. Förslaget om att en kommun kan behålla ansvaret för en person bosatt i en annan kommun måste kompletteras med en förändring av utjämningsystemet för LSS.

Personer som har en funktionsnedsättning ska ha rätt som alla andra att bosätta sig varsohelst i landet. Samtidigt vill vi uppmärksamma problemet med att kommuner rekommenderar brukare att söka förhandsbesked i andra kommuner för att inte behöva bygga upp verksamhet i sin egen kommun. Problemet med att alla kommuner inte tar sitt ansvar och bygger upp verksamhet enligt LSS försvinner inte trots de föreslagna ändringarna. Om det inte blir en statlig finansiering av LSS anser Södertälje kommun att staten bör finansiera de boenden för personer med mycket omfattande behov eller boenden med speciella inriktningar. De kommuner som väljer att bygga upp den här typen av boenden bör premieras.-

I Södertälje finns många boendeplatser som drivs privat med läkepedagogisk inriktning. Dessa boenden finns i princip bara i Södertälje och är mycket efterfrågade. Verksamheterna har hela landet som upptagningsområde och växer kontinuerligt. För Södertälje innebär detta att kommunen har tagit över ansvar och kostnader för ett betydande antal platser från andra kommuner genom åren. Ett problem för Södertälje är att utjämningsystemet är konstruerat så att kommunen får vänta 15 -27 månader innan Södertälje får ersättning för övertagandena. En del kommuner har valt att skriva mellankommunala avtal om sitt kostnadsansvar innan utjämningsystemet tar över medan flera har avvisat denna möjlighet. För Södertälje kommun och för andra kommuner som har en koncentration av LSS-verksamheter kvarstår problemet med finansiering av insatserna innan utjämningsystemet tar över. Den nu föreslagna ändringen om att en kommun får verkställa beslut i en annan kommun och behålla ansvaret för den enskildes insatser löser inte detta problem. Dels kan förslaget till lagtext tolkas som att det finns en grad av frivillighet för en kommun att behålla ansvaret, dels också att det måste finnas särskilda skäl.

7.3 Insatser med beslut om boende

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun instämmer med SKL angående förslag 1. Insatsen särskilt anpassad bostad bör inte kvarstå som en rättighet i lagen då behovet av en fysiskt anpassad bostad tillgodoses genom bostadsanpassningsbidrag.

Södertälje kommun har inga invändningar mot övriga förslag.

7.4 Stöd och service i ordinärt boende

Södertälje kommuns ställningstagande

Förvaltningen tillstyrker förslaget till att den nya insatsen personlig service med boendestöd införs, men anser att staten bör vara huvudman för den nya insatsen.

Utredningen har övervägt om personlig service och boendestöd bör vara en insats eller separeras i två insatser. De har olika karaktär och kan kräva olika kompetens, men kan ändå vara svåra att separera. Förvaltningens uppfattning är att personlig service med boendestöd bör hållas ihop som en insats. För personer med psykisk funktionsnedsättning är det av särskilt stor vikt att insatsen hålls ihop. Det är just för att möta denna målgrupps speciella stödbehov i eget boende som insatsen boendestöd har utvecklats. Serviceinriktade hemtjänstinsatser enligt SoL kan snarast förstärka funktionsnedsättningen eftersom den typen av stöd leder till passivisering och inte de stödbehov som personer med psykiska funktionsnedsättningar har i det dagliga livet.

Det är också mycket positivt att utredningen föreslår att stödet ska beviljas i tid och inte i form av preciserade insatser. Det ökar graden av självbestämmande och bidrar till flexibiliteten i insatsen. Kommunen ser att den nya insatsen bättre kommer att tillgodose behoven av personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Södertälje kommun instämmer med SKL om att det är olyckligt att kommunen föreslås få ansvar för den nya insatsen personlig service med boendestöd för de personer som inte kommer att uppfylla kraven för personlig assistans. Med försäkringskassan som beslutsfattare av insatsen finns en uppenbar risk för övervältringsproblem med små möjligheter för kommunerna att påverka utvecklingen. I alla de fall då det inte är självklart att den enskilde uppfyller kraven för personlig assistans kvarstår dessutom samma risk för dubbel handläggning. Det vore en fördel med staten som huvudman för båda insatserna.

Södertälje kommun har inga synpunkter på de övriga förslagen.

7.5 Sysselsättning

Södertälje kommuns ställningstagande

Det är mycket positivt att även personer med psykisk funktionsnedsättning får rätt till daglig verksamhet. I SoL finns en bestämmelse som säger att kommunen ska medverka till att personer med psykisk funktionsnedsättning får en meningsfull sysselsättning. Det har medfört att insatser av sysselsättnings/arbetsträningsskäraktar, som har mycket stor betydelse för den enskildes rehabilitering - och som i olika studier visat sig leda till ökad livskvalitet och minskat stöd av social och medicinsk behandling - oftast haft lägsta prioritet när det gäller uppbyggnad av olika former av insatser för målgruppen. Rätten till daglig sysselsättning enligt LSS ökar trycket på kommunerna att erbjuda möjligheter till sysselsättningsinsatser anpassade till behoven hos de personer som har de största funktionshindren.

För att insatsen sysselsättning ska få en starkare ställning för målgruppen personer med psykiska funktionshinder som helhet skulle även bestämmelserna i SoL behöva förstärkas. Förändringen i LSS innebär paradoxalt nog att de personer som har störst förutsättningar att delta i sysselsättning av mer arbetsinriktad karaktär har det minsta lagstödet, när det gäller att få sina behov tillgodosedda.

Södertälje kommun instämmer i synpunkterna från Sveriges Kommuner och Landsting, som i sitt svar påpekar att Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Samhall hanterar de verktyg som kan möjliggöra en övergång från daglig verksamhet och sysselsättning/arbetsträning till lönearbete.

7.6 Personligt stöd och individuell planering

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun har inga synpunkter på de förslag som rör landstingen. För övrigt tillstyrker Södertälje kommun förslagen. █

8. Genomförande och konsekvenser

Södertälje kommuns ställningstagande

Södertälje kommun har inga invändningar på punkterna 1-3 men vill instämma med SKL:s ställningstagande gällande de ekonomiska konsekvenserna mellan staten och kommunsektorn.

Kommittén anser att kommuner och landsting sammanlagt får 3 522 mkr lägre kostnader genom förslaget. Det är framförallt för att kommunernas kostnader för medfinansiering av personlig assistans försvinner. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) lyfter i sitt remissvar fram att en rad synpunkter på kommitténs bedömning av finansieringsprincipen. Enligt SKL:s uppfattning fattas ytterliggare 2 934 mkr enligt finansieringsprincipen. Den stora skillnaden beror framförallt på att SKL lyfter fram att LSS är underfinansierat med 5 000 mkr sedan 1994. SKL anser vidare att kommunerna har engångskostnader för omprövningar av beslut (515 mkr) och investeringskostnader för 450 boenden (500 mkr).

Södertälje kommun instämmer i SKL:s synpunkter. Ett sätt att komma vidare i reformen skulle kunna vara att inrätta konströllstationer för att bevaka att finansieringsprincipen följs.

Kommittén föreslår att kommunerna ska ompröva besluten om personlig assistans, ledsagarservice och boende under en tvåårsperiod. Det medför att kommunerna kan komma att ompröva sina beslut vid olika tidpunkter. Kopplingen till utjämningsystemet är bristfälligt belyst i utredningen. Det nuvarande systemet innebär att alla kommuner läser av antalet insatser vid en viss given tidpunkt (1 oktober) och kostnaderna för insatserna hämtas i kommunernas räkenskapssammandrag. Med den teknik som är vald i förslaget med flytande tidpunkter för omprövningarna kommer kommunerna inte att bli jämförbara på samma sätt som idag. Hur utjämningsystemet ska anpassas till den föreslagna tvåårsperioden måste skyndsamt övervägas.

Anders Lago
Kommunstyrelsens ordförande